

IL-“LINGUA NOSTRA”

Dramm ta' John F. Marks

Kumment ta' Arnold Cassola

Il-“Lingua Nostra,” farsa ta' John F. Marks, riprodotta mill-Għaqda tal-Malti – Università għall-ewwel darba bl-ortografija Maltija kurrenti, bil-kunsens tat-tifel ta' Johnnie Marks, il-Maġġur Robert Henry Marks, u tan-neputijiet tiegħu, Johanna Marks u Arnold Cassola, żgur li ma tistax titqies bħala xogħol ewlieni fil-qasam teatrali Malti.

Madankollu, inħoss li – meta tiegħu fil-kuntest ta' żmienu – dan ix-xogħol għandu l-importanza tiegħu inkwantu jirrifletti l-qagħda politika u dik soċjolingwistika tal-perjodu li fih inkiteb u nħadem, jiġifieri l-bidu tas-snin tletin tas-seklu li għadda.

Din il-farsa hija parodija ta' kawża fil-qrati Maltin, fejn l-avukati u l-membri tal-Gudikatura jiddibattu bit-Taljan waqt li l-klijenti tagħhom, Maltin tal-klassi mtaħħta, ma jkun qed jifhmu xejn minn dak kollu li jkun qed jintqal. *Prima facie*, din tidher bħala karikatura tal-persuna Maltija sempliċi u mhux edukata li ma tafx skola. Insomma, karikatura fuq l-istil ta' Juann Mamo, li ried jikkundanna n-nuqqas ta' heġġa għall-edukazzjoni u għat-tagħrif minn sezzjoni mdaqqsas tas-soċjetà Maltija.

Fix-xogħol ta' Marks, waqt li joħroġ biċ-ċar l-iżzuffjettar tal-awtur fil-konfront tal-prużuntuzi li ma jifhmu imma jagħmluha tabirruħhom li qed jifhmu kollox, il-kundanna tiegħu tmur għal dawk in-nies ta' poter, Maltin u mhux, li kienu żammu lill-ilsien Malti milli jieħu r-rwol loġiku tiegħu ta' lsien ufficjali fil-qrati

Maltin. Għalhekk, *Il-“Lingua Nostra”* tinftiehem aħjar fl-isfond tal-fatt li, John F. Marks, flimkien ma’ Mosè Gatt u Gużè Attard Bezzina, kien fassal l-abbozz, li mbagħad kellu jsir liġi, dwar l-użu tal-Malti fil-qrati Maltin.

Element importanti ieħor li tixhed din il-farsa huwa l-panorama soċjolingwistika ta’ Malta fl-ewwel deċennji tas-seklu għoxrin. Fil-fatt, Marks hawnhekk jipprezentalna karattri li, minħabba l-isfond soċjokulturali differenti li trabbew u jaħdmu fih, jitkellmu b’erba’ registri lingwistiċi differenti.

Għandna l-klassi kolta tal-maġistrati u l-avukati li titkellem bil-lingwaġġ kanoniku tas-soċjetà għolja Maltija, it-Taljan. Imbagħad, wieħed jiltaqa’ mal-karattru tal-UXXIER, li jaħdem fl-ambjent tal-Qrati, iżda mhux professjonist, u allura jitkellem bil-Malti standard. ŻEŻA u XANDRU, rappreżentanti tal-popolin li, minkejja li mingħalihom jafu l-lingwi, jispicċaw jitkellmu biss bid-djalett; u PATIST, Malti immigrat f’Bona li, għax kien jagħmilha ma’ immigrati oħra barranin f’din il-Belt Magrebina, mingħalih li qiegħed jitkellem bit-Taljan meta fil-fatt qiegħed jirriproduċi biss mudelli lingwistiċi Sqallin.

Għamlu għalhekk tajjeb it-traskritturi ta’ dan il-manuskritt li hallew il-vokaliżmu djalettali u/jew Sqalli kif inhu meta ttraskrivew it-test, għaliex kieku l-Malti kollu ġie standardizzat, kienu jintilfu ħafna min-*nuances* lingwistikosocjali preżenti f’din il-farsa ta’ nannuwi.

Il-pożizzjoni aħħarija ta’ Marks fil-konfront ta’ dawn l-użi differenti tal-lingwi u tal-varjetajiet djalettali? Pożizzjoni ċara favur l-ilsien Malti (mhux id-djalett u mhux it-Taljan) li tispikka fl-aħħar rig tal-farsa meta l-poplu għalenija (*Lkoll*) jistqar: “Abbasso l-lingwa tal-Kukkanja. Viva l-Malti. Irridu l-Malti biex kulhadd jifhem.”

LINGUA NOSTRA

FARSA

Michèle MONT
J. F. MARKS

ghall occasioni tal

com memorazioni tal

Festa "JUN IL HADDIEM"

LEWVEL TA MEJLU 1932

Il garet is sibl 30 ta April

fil Teatru SAN GIORG

BORNLA

PERSUNAĠĠI

MAĠISTRAT

AVUKAT I

AVUKAT II

XANDRU TABUNI ŻEWĠ

ŻEŻA TABUNI

NICLETU AGIUS (Jidher b'wiċċu nfaxxat.)

PATIST BUTTIGIEG

REĠISTRATUR

UXXIER

PULIZIJA u nies oħra bilqiegħda fuq bank jjsimgħu l-kawża

IL-PALK

Ix- xena turi kamra fil-Qorti t'isfel – Maġistrat bilqiegħda b'mejda quddiemu, bil-klamari, karti eċċ. eċċ. In-naħa tal-lemin tiegħu tidher katedra fejn jiġilgħu x-xhieda. Mejda oħra quddiem dika tal-maġistrat, għall-avukati. Siġġijiet eċċ. eċċ.

ATT WIEHED

XENA I

MAĠISTRAT, REĠISTRATUR, UXXIER, PULIZIJA u NIES BILQIEGħDA ... wara jidhlu AVUKAT I u AVUKAT II.

MAĠISTRAT   *(Lir-Regjistratur.)* Qual' è la prima causa che dobbiamo trattare?
REĠISTRATUR   Alessandro Tabone versus Anacleto Agius ...
MAĠISTRAT   Li fate chiamare, se vi piace.
REĠISTRATUR   *(Lill-uxxier.)* Sejjaħ 'l Alessandro Tabone u 'l Anacleto Agius.
UXXIER   *(Joħroġ u jinstema' jgħajjat.)* Alessandro Tabone, Alessandro Tabone, Alessandro Tabone. Anacleto Agius, Anacleto Agius, Anacleto Agius.

XENA II

AVUKAT I, AVUKAT II, NICLETU AGIUS u l-imsemmija.

MAĠISTRAT   È questo l'imputato? *(Juri lil Nicletu.)*
REĠISTRATUR   No, signor Magistrato, questo è Anacleto Agius, il ricorrente.
MAĠISTRAT   E dunque dov'è l'altro?
REĠISTRATUR   *(Lill-uxxier.)* Erga' sejjaħ lil Alessandro Tabone.

UXXIER *(Johroġ u jinstema' jgħajjat.)* Alessandro Tabone, Alessandro Tabone, Alessandro Tabone.

XENA III

XANDRU TABUNI, L-UXXIER, u l-imsemmija.

XANDRU *(Lill-uxxier.)* Hawn jien ħabejb; ma kienx hamm għalfajn dal-ħafne għajjat. Il-ħtejja killha tiegħok, għox jen ir-roħal jgħidowli Xandru Tebuni, mhux Talisandru Saponi, kif għedt enti.

UXXIER Iskot, u oqogħod sewwa quddiem il-Qorti.

MAĠISTRAT È questo l'imputato?

XANDRU Imbuttato? ... Le, Sinjewr, lili ma mbittoni ħadd, u dak el-ħmar *(Juri lill-uxxier.)* għajjotli ħażejn. Li kieku qalli ismi sawwa kieku jewwilla ġejt mill-ewwel; imma lili ħadd ma mbittoni.

MAĠISTRAT *(Lil Xandru.)* Ara, issa inti iskot kwiet, għaliex inkella nitfgħak isfel. Qabel ma tkun mistoqsi titkellem xejn. *(Lejn il-mejda tal-avukati.)* Chi è l'avvocato difensore dell'accusato?

AVUKAT I Io, signor Magistrato. Il mio cliente non trova alcuna oggezione perchè si usi la lingua nostra, cioè l'Italiana.

MAĠISTRAT *(Lill-avukat l-ieħor.)* È lei, signor Scarfuni, che cosa dice?

AVUKAT II In Italiano, signor Magistrato.

MAĠISTRAT *(Lir-Regjistratur.)* Scriva: "La causa venga trattata in Italiano, siccome i contendenti non trovano alcuna oggezione."

Dunque si può chiamare il primo testimonia.

AVUKAT I Teresa Tabone.

UXXIER *(Johroġ u jinstema' jgħajjat.)* Teresa Tabone, Teresa Tabone, Teresa Tabone.

XENA IV

ŽEŽA TABUNI u l-imsemmija.

MAĠISTRAT Inti x'jismek, u ta' min jgħidulek?

ŽEŽA Jisimni Žeža, u jgħidauli Ta' Barma.

MAĠISTRAT Kunjomok?

ŽEŽA Tabuni.

MAĠISTRAT Daka li hemm hemmhekk, żewġek?

ŽEŽA Iwe, sinjewr.

MAĠISTRAT Inti x'taf fuq il-għieda bejn żewġek u Anacletu Agius, daka li hemm hemmhekk?

- ŽEŽA Sinjewr ... Nicletu, għax oħne r-roħol ma ngħidulewx kif għodt ent, ken silefna xi flews.
- MAĠISTRAT *(Lir-Regjstratur.)* Scriva: "Teresa Tabone, moglie dell'imputato Alessandro Tabone ..."
- XANDRU Of Sinjewr! ... din tal-imbittato tarġjox tgħidhieli tofx ...
- MAĠISTRAT Ara, jiena diġà għidtlek darb'oħra. Inti titkellem xejn, jekk terġa' titkellem nitfghek isfel.
- XANDRU Allewra sinjewr, negħmilha tel-iblah, mhux were li titfogħni isfel inkewn imbittato?
- MAĠISTRAT *(Lill-Avukat I li jkun sejjer jindaħal.)* Gli spieghi un po' la situazione perchè si possa continuare.
- AVUKAT I *(Lil Xandru.)* Xandru, inti iskot kwiet u ħalli li nitkellem għalik jiena.
- XANDRU Kif niskot ser avikot? Doka ħoseb li jena ma nofx bit-Taljon, u jrejd joqgħod jgħid li jrid hewwa? Mela jgħidlu li lili ħadd ma mbittoni.
- AVUKAT I U iskot, u isma' minni għaliex sejjer ittelliġni kollox.
- MAĠISTRAT Che cosa dice?
- AVUKAT I Niente, signor Magistrato. Mi ha detto che non vuole che la causa si tratti in Maltese, perche capisce abbastanza l'Italiano.
- MAĠISTRAT *(Lil Žeža.)* Komplu.
- ŽEŽA Allura, sinjewr, żewġi ma kenx komdu biex jagħtihomlu, u Nicletu roġel fett wisq. Fejn tof kemm huwa fett, sinjewr. Kien jgħidlu u jarġa' jgħidlu.
- MAĠISTRAT *(Jagħmel sinjal lil Žeža biex ma tkomplix, u jkellem lir-Regjstratur.)* Scriva: Anacleto Agius era creditore di una somma che ha prestato all'imputato Tabone ...
- XANDRU *(Kull meta jisma' l-kelma "imputato" jagħmel xeni ta' wieħed imxebba')*
- MAĠISTRAT ... e esigeva spesso l'incasso di detta somma ...
- ŽEŽA Skizoni, Ser Maġistrot. Jena ma semmejtx ingassa.
- MAĠISTRAT *(B'arja ta' kuljunata.)* Inti tifhem bit-Taljan ukoll?
- ŽEŽA Jena dumt l-eskula tal-gvern sa ma killi erbetox-il sena. Nef sawwa bet-Toljon u bl-Engleż.
- MAĠISTRAT L-aħjar li tagħmel, inti irrispondi biss għal dak li jistaqsuk, u taqbiżx meta ma nkellmexx.
- AVUKAT I *(Lil Žeža.)* Ara, Žež, inti rrispondi biss.
- ŽEŽA Mhix hu seqseni nofx bit-Taljon?!
- MAĠISTRAT *(Lil Žeža.)* Kemm kellu jagħti żewġek lil Anacleto Agius?

ŽEŽA	Jena, Sinjewr, lil dona li sammajt issa mo nafewx. Żewġi killu jagħti lil dak li hemm hemmhekk, lil Nicletu tar-roħol toghna.
MAĠISTRAT	Tajjeb, għidilna, kemm kellu jagħti żewġek lil Nicletu li hemm hemmhekk?
ŽEŽA	Bogatella ċkajkna.
MAĠISTRAT	Iva kemm? (<i>B'arja ta' wieħed tilef il-paċenzja.</i>) Għidilna kemm.
ŽEŽA	Ħamsin lira.
MAĠISTRAT	Brava, hekk sewwa, irrispondi għad-domanda. (<i>Lir-Regjistratur.</i>) Scriva: Alessandro Tabone, mio marito, era debitore di cinquanta lire sterline ad Anacleto Agius.
ŽEŽA	U hu kien te' sikwit jiġi għondna biex żewġi jegħtihomlu. Belli ma konniex komdi konna għednejlu bex iħolli sa ma tgħoddi l-festa ta' Son Gergor, imma hu ma redx jehu peċenzja.
MAĠISTRAT	(<i>Lir-Regjistratur.</i>) Noi come debitori, siccome non eravamo tanto floridi speravamo che Anacleto Agius dovesse essere un po' pazienzioso, ed aspettasse fin dopo la festa di San Gregorio.
AVUKAT II	(<i>Lil-Maġistrat.</i>) Mi permetta una domanda? (<i>Lil Žeża</i>) Għidli, Žeża, kemm kien ilu li żewġek issellef il-ħamsin lira mingħand Anacleto?
ŽEŽA	Għalfajn trid tkun tof, hej?
MAĠISTRAT	Għidlu, Žeż. Kemm kien ilu li silfu l-flus, lil żewġek?
ŽEŽA	Eh! Lilek ngħidlek Sinjewr. Imme lil dok żgur li le. Ħames snejn.
AVUKAT II	Questo spiega l'attitudine di impazienza del mio cliente, che domandava ripetutamente per cinque anni interi la somma menzionata.
MAĠISTRAT	(<i>Lil Žeża</i>) Tajjeb, Žeż, għalissa tista' tmur.
ŽEŽA	(<i>Toħroġ mill-kamra.</i>)
MAĠISTRAT	(<i>Lejn ir-regjistratur.</i>) Si puo chiamare l'altro testimonio.
REĠISTRATUR	(<i>Lil-uxxier.</i>) Sejjaħ lil Gio Batta Buttigieg.
UXXIER	(<i>Joħroġ u jinstema' minn barra.</i>) Gio Batta Buttigieg, Gio Batta Buttigieg, Gio Batta Buttigieg.

XENA V

PATIST u l-imsemmija.

MAĠISTRAT	Inti x'jismek?
PATIST	Giovanni Battista Buttigieg detto "Tal-Gelguli."
MAĠISTRAT	Inti taf bit-Taljan?

- PATIST Si, Signore.
- MAĠISTRAT Dunque deponete in Italiano?
- PATIST Si. Io sono Giovanni Battista, Tal-gelguli, nato a Bona e vixxutu in quel paese. Mia madre chiama Carmela, mio padre Luigi.
- MAĠISTRAT Che cosa sapete di questa transazione finanziaria ed altre relazioni fra Alessandro Tabone e Anacleto Agius?
- PATIST Anacleto dare a Xandru cinquanta liri e quannu l'altru domandare una, due, tre, quattu, cinque, sei, volta, l'altru xplik, xplak, e li da una daqqa di ponnu sulla faccia.
- MAĠISTRAT Inti m'ghidtlx li taf bit-Taljan?
- PATIST lo parlato l'Italiano cummi quello l'avvucatu.
- MAĠISTRAT Komplu bil-Malti, jekk jogħġbok.
- PATIST Li Xandru ssilfu hamsin liri Ingliži tar-Re Giurgiu mingħand Nicletu. Dana talabhumlu ħafna, 'afna, 'afna. Daka taha daqqa ta' ponn fuq wiċċu. Daka għamilha ċitazzjoni.
- MAĠISTRAT (*Lir-Registratur.*) Io non posso fare una traduzione di tutto questo caos. Mi sento come se fossi in un manicomio. Questo qui nè parla l'Italiano e neppure il Maltese.
- XANDRU Il-manikomju mur ent. Mela għalfejn għeditlha "brova" Iell-mara tiegħi? Ma ħsebtx li jena ma fhemtx killex, hux? Hawnhekk kulħadd kumpliċi. Anki dok it-Turk ġej bl-ixplik, pakk; dana l-isparar fejn semgħu? Dok għax ħabejb ta' Nicletu. Issa tridu tgħedduni bord?
- AVUKAT I Uh! Iskot, kwiet. Il-kawża sejra favur tagħna.
- XANDRU Iwe! ... jena ndinojt għax smojtu jgħidilha "brova" lil marti Zeża. Imme dik il-kilma tal-monikomju ma kellux xi jridha.
- AVUKAT I Dika ħaġ'ohra. Il-Maġistrat qal hekk għal Patist.
- MAĠISTRAT (*Lil Patist.*) Ara hux hekk trid tgħid? Anacleto Agius silef hamsin lira lil Alessandro Tabone ħames snin ilu. Wara li talabhomlu bosta drabi, u Tabone ma tahomlux, fl-aħħar dana Tabone ħabat għalih u tah daqqa ta' ponn fuq wiċċu.
- PATIST Giustu per l'appuntu.
- MAĠISTRAT (*Lir-Registratur.*) Scriva: Gio. Batta. Buttigieg depone che: Agius cinque anni prima aveva prestato cinquanta lire a Tabone delle quali ripetutamente domandava la restituzione. Martedì 5 Aprile Agius ripeteva la sua domanda e Tabone, non volendo sentire e senza alcuna ragione gli ha dato un colpo sul muso.
- XANDRU Għedt ħażejn, sinjewr, jen ma tajtux bil-mus. Tassew li killi raġun kif għidt ent, għax ta' kull darba kien jiksirni quddiem in-nies.
- AVUKAT I Iskot, kwiet. Sejra favur tagħna.

- MAGISTRAT *(Ikompji jitradaċi bit-Taljan, u mal-ewwel kelmiet, b'kumbinazzjoni iħares ikrah minn fuq in-nuċċali lejn Xandru.)*
Fra alcuni ...
- XANDRU Frankuni mur ent. Dina diġà qelhieli darb'oħra, għax jien nifhom bit-Taljon. Ħaqq ... x'ħasibni li jen xi arjurant ... *(Jagħmel distorbju.)*

XENA VI

ŽEŽA terġa' tidhol.

- ŽEŽA *(Lil Xandru.)* Xi ġrolek, Xand?
- XANDRU Iridu jibegħtewni frankuni.
- ŽEŽA *(Ikompji d-distorbju ma' Xandru.)* Isma', Ser Avikot, aħna ser inħallusk bil-flus it-tojba tofx. Minn fewq tridu teħduli lil żewġi l-imġienen. Don mhix sewwa. *(Tarma tibki u twerżaq.)*
- UXXIER *(Lil Žeża.)* Int oħroġ 'il barra mis-sala għax ma tistax toqgħod hawn ġew.
- MAGISTRAT Io non posso continuare così, e se non si mantega il silenzio sarò costretto a defferire.
- AVUKAT I *(Lil Žeża.)* Jekk inti ma tmurx 'il barra se nitilfu l-kawża. Ma hemmx għalfejn tagħmel virgonji, żewġek fehem ħazin.
- ŽEŽA *(Toħroġ.)*
- XANDRU Ħsibtewni ma nofx bit-Taljon. Jen nifhem doqskom, għax il-barbier tegħi Taljon u l-iskarpon Taljon ukoll u jen killex niftiehem megħhom.
- AVUKAT I Iva, iżda jekk ma toqgħodx kwiet se nitilfu l-qaleb u l-ġobna. Inti ħalli f'idejja.
- XANDRU Allura nħallihom jibegħtuni frankuni, hux?
- AVUKAT I Il-Maġistrat ma qalx hekk. Inti fhimtu ħazin.
- XANDRU Din ma niblogħhiex. Qabel il-kawże inti stess għedtli li t-Taljon bħall-Molti. Issa kif qed tghidli li fhemt ħażejn?
- AVUKAT I Ara, Xand, hemm bżonn li tiskot għax nitilfu kollox.
- XANDRU Tojjeb skitt, forsi jibegħtuni l-imġienen.
- MAGISTRAT *(Lil Patist.)* X'taf iżjed fuq dina l-kwistjoni? Fejn kien qiegħed Xandru Tabone meta saret il-ġlieda?
- PATIST Huwa kien għaddejja mill-mogħdija ta' ħdejn l-għalqa ta' Mirabatu.
- MAGISTRAT *(Lil-Regjistratur.)* Quando Tabone passava dalla strada ...
- AVUKAT II Scusa, signor Magistrato, ma "strada" non è la parola Italiana

	per la maltese “mogħdija.”
MAĠISTRAT	Dunque, come se dice?
AVUKAT II	Mi pare che “transito tra i prati” sarebbe meglio.
MAĠISTRAT	Si, si, ha ragione, scriva così: Quando passava dal transito tra i prati vicino ta’ Mirabatu ...
AVUKAT I	Signor Magistrato, il sito si chiama ta’ “Mrabat” non “Mirabatu.” Il testimonio pronunzia male il Maltese perchè ha vissuto per lungo tempo a Bona.
MAĠISTRAT	<i>(Lil Patist.)</i> Fhimtu x’qal lis-Sur Avukat?
PATIST	Si signore. Io parlo l’Italiano quannu il sor avvocato!
MAĠISTRAT	Issa għidilna kif bdiet il-ġlieda.
PATIST	Jiena kunt ma’ Alixandru; Nicletu ġiet fuqu, qaltlu kemm sir idum tit... u kellimha ħażin. Alixandru taha daqqa ta’ ponn.
AVUKAT II	<i>(Lill-Maġistrat.)</i> Si può fare il contro-esame?
MAĠISTRAT	<i>(Jagħmel sinjal ta’ iva b’rasu.)</i>
AVUKAT II	Ara, Patist, Xandru kellu jagħti l-flus lil Anacletu. Anacletu mar bil-prudenza kollha jitolbu l-flus, u Xandru, mhux talli ma tahx il-flus, iżda għamel għalih u tah daqqa ta’ ponn fuq wiċċu.
PATIST	Giustu per l’appuntu.
AVUKAT I	<i>(Lill-avukat l-ieħor.)</i> Questo si chiama far domande dirette. Non deve interrompere il testimonio così, perché allora si suggerisce quello che si deve dire. Io mi riservo il diritto di appellare a sua signoria. <i>(Lejn il-Maġistrat.)</i> Questo non è giusto e faccio il mio appello perchè il testimonio replichi senza alcuna interruzione da quella parte.
AVUKAT II	Va bene. Io non ho fatto che chiarire la testimonianza, coll’ intenzione che la sacra giustizia sia fatta.
PATIST	Mela Molta hekk saret? Lil Xandru qalulu miġnun, issa lili qed tgħiduli fis-sakra. Ma rridux nagħmel xhieda xejn. <i>(Jagħmel mossa biex jinżel minn fuq il-katedra.)</i>
XANDRU	Sa nappellawha hux? ... Dan żgur li nappellawha, jena mill-ewwel iddispaċieni li ġejt hawn ġewwa. Bit-Taljon iħawdu li jridu u jgħidu li m’ehniex nifhmuhom. Imma aħna nofu bit-Taljon, għax morna l-iskola tal-Gvern sa ma rabbajna l-mistoċċi. Imma dawn l-avikoti jridu jgħaddu ‘l kulħadd b’miġnun. Jgħidewlek sa terbaħ u mbaġħad iridu jippillawha.
PATIST	Giustu per l’appuntu. Sewwa qal Alixandru.
MAĠISTRAT	Ci sono altri testimoni?
AVUKAT I	Si Signor, voglio richiamare la moglie del mio cliente.

MAGISTRAT	Ma non posso permettere questo richiamo. Essa ha già deposto. Così non finiremo mai.
AVUKAT I	Perché voglio provare la provocazione da parte di Anacleto Agius.
MAGISTRAT	Perché, dunque, non sentiamo Anacleto Agius stesso?
AVUKAT I	Preferisco richiamare la moglie, se volessimo, lo permetta.
MAGISTRAT	Va bene, finiamola dunque.
XANDRU	<i>(Lill-Avukat.)</i> Irrid nof x'qallek għall-mara tiegħi? Fissirli dik il-kilma, Ser Avikot.
AVUKAT I	U xejn ma qal, dik kelma tal-Liġi.
XANDRU	Qed taħbili. Lili mill-ewwel riedu jibagħtuni frankewni, lil siegħbi Patist għidewlu fis-sakra, u issa żgħewr qal xi waħda f'oxxa għal marti Żeża.
AVUKAT I	<i>(Lill-avukat l-ieħor.)</i> Questo è un ebete.
XANDRU	Abboti ma kont qatt. Imma bit-Taljon nof daqsek u lili u 'l morti f'hadd ma jgħaddina biż-żmien.
REGISTRATUR	<i>(Lill-uxxier.)</i> Erga' sejjah lil Teresa Tabone.
UXXIER	<i>(Minn barra.)</i> Teresa Tabone, Teresa Tabone, Teresa Tabone.

XENA VII

ŻEŻA u l-imsemmija.

MAGISTRAT	<i>(Lill-avukat l.)</i> Interrogatela.
AVUKAT I	Żeża, għidilna meta Anacleto mar fuq żewġek jitolbu l-flus, huwa ma f'adux bil-herra? <i>(Jagħmilha sinjal b'għajnejh u b'rasu biex tgħid iva.)</i>
ŻEŻA	Dażgħewr. Nicletu beda jgħajjat u żewġi, billi ftit kemm xejn waħda nirvuż, k'hè, k'hè, ma tofx Sinjewr? Tilef, ngħidu oħna, kemxejn weħda l-pečenze. U teh daqqa ta' punn fuq wiċċew.
AVUKAT I	Imma Anacleto beda l-għlieda, hux tassew?
ŻEŻA	Minn doqshekk, Xandru tiegħi qatt ma hella men jagħmillu l-bzieq fuq imnieħru.
MAGISTRAT	Mi pare che ella quasi sta ammettendo il reato di suo marito.
ŻEŻA	<i>(Lill-avukat l.)</i> X'qalli, sinjewr għax ma smajtx, hux? Irbahnieha jaqaw? Jen killex nifhem bit-Taljon, għax kif jgħid il-Kappillon toghna, it-Taljon dunnu Molti, doqskemm hi sabegħha dil-lingwe.
AVUKAT I	Xejn, xejn, Żeż. Tista' tmur.
ŻEŻA	<i>(Titkellem bil-mod.)</i> Sinjur, ara ma jibagħtuhx tal-imġinenen, tofx. <i>(Tinzel minn postha u tibqa' in xena)</i>

FINAL

- MAGISTRAT *(Jaqra.)* Visto che l'imputato Alessandro Tabone, sebbene era creditore del ricorrente Anacleto Agius agi sotto provocazione, perchè nel momento che il detto Tabone esigeva il pagamento egli non era abbastanza florido, attesochè, il detto Tabone promise di pagare dopo la festa di San Gregorio; attesochè, dai testimoni uditi non risulta per quale termine tale somma venne prestata; visto il certificato medico qualificando come offesa lieve la ferita del ricorrente; la Corte ... Visto gli articoli 370 – 371, libera l'imputato condannandolo a pagare tutte le spese.
Diritto dei difensori scellini dieci (10s./). *(Il-Magistrat iquq bil-pompa kollha u joħroġ.)*
- XANDRU u ŻEŻA *(Lill-avukat I.)* Erbaħnieha, hux, Ser Avikot?
- AVUKAT I Ma rbaħnieħx għaliex hekk fehemha l-Magistrat. Imma aħna għandna raġun.
- XANDRU Jena mell-awwel fhemtek li redt tappellaha. Imme lili ma redtx turini b'kollox. Jen indinojt għax nof bit-Taljon. Imma ent m'entejx roġel, Sor Avikot.
- AVUKAT II *(Lil Nicletu.)* Erbaħnieha bl-ispejjeż u kollox.
- NICLETU Jiena kemm se nieħu tad-daqqa li qlajt fuq geddumi?
- WIEHEĦ MIN-NIES Aġħmel ir-ritratti u bigħħom, aħ ħaħa, jaħsbuk is-Sur Gugu.
- AVUKAT I *(Lil Xandru.)* Għandek xorti li ma bagħtekk frankuni.
- XANDRU Ta' frankuni jibgħat 'l ommu 'k għandu.
- ŻEŻA Nat'relment inti trejd tithollos, hux tessew, Sor Avikot?
- AVUKAT I Sigur, jiena x-xoġħol tiegħi għamiltu.
- ŻEŻA Xend, l-aħjar ħallsu bħalma ħallost lil Nicletu.
- XANDRU Balleċ, tabilheqq, jekk tgħid kelm'oħra nibda l-ħlos essa dol-moment.
- AVUKAT I *(Lill-avukat II.)* Questi son tutti animali. Andiamo al caffè.
(Joħroġ flimkien ma' Avukat II.)
- XANDRU, NICLETU, ŻEŻA, Ah ħallelin, għalhekk ġibtuna hawn. Qegħdin titkellmu bejniethom b'xi lingwa oħra, biex ma nifħmukomx.
- U OħRAJN:
- WIEHEĦ MIN-NIES Dawk tkellmu bit-Taljan u ħadd minnkom ma fehem xejn.
- ILKOLL Abbasso l-lingwa tal-kukkanja. Viva l-Malti. Irridu l-Malti biex kulħadd jifhem!!

JINŻEL IS-SIPARJU